

a. Història i tradició

La fira de Sant Ponç sembla tenir un origen secular. El fet que se celebrés durant la primavera arrenca de l'època pagana. Els indicis ens fan pensar que se celebra des del segle XVI, i es caracteritza pel fet d'instal·lar unes parades d'herbes en un indret qualsevol de la ciutat.

Amb la cristianització de la festa, es va fer coincidir amb el dia de Sant Ponç (11 de maig), ja que s'emmarcava en el cicle de les flors i de la primavera.

Les parades de la festa de Sant Ponç s'emplaçaren en un primer moment a la Plaça Sant Miquel, a la ciutat de Barcelona, i es traslladaren temps després al carrer de Carders, situat just al davant de l'església de Sant Cugat de Rec, també a Barcelona. En aquestes esglésies hi havia la imatge de Sant Ponç, que gaudia d'una gran devoció entre la gent dels voltants.

En aquella època era costum que els herbolaris portessin herbes per vendre als malalts els mesos d'abril i maig de cada any, ja que la medicina popular atribuïa a la gran varietat d'herbes unes esperançadores propietats curatives. Així, mancats de les potingues actuals, es va anar creant un receptari d'herbes, i la fira de Sant Ponç representava la jornada per fer-ne la gran adquisició. Amb el temps, s'anaren afegint altres productes a la fira, principalment flors i productes del camp.

Temps més tard, al segle XIX, i més concretament a l'any 1817, la fira de rams, flors i herbes oloroses i medicinals va ser instal·lada prop de l'església de l'Hospital de Santa Creu. La tradició diu que cada 11 de maig a les 7 del matí un capellà recorria la fira mentre beneïa tots els rams de flors i d'herbes, que després es donarien als malalts per a la curació de les seves respectives afeccions.

Actualment, la fira se celebra al carrer de l'Hospital de Barcelona i es transforma en una de les fires més pintoresques del nostre calendari, on el perfum de les herbes més aromàtiques es barreja amb els colors de les flors, melmelades i confitures més variades.

Les parades de la fira són molt variades; n'hi ha de fruites confitades, on es pot trobar arrop, poma, pera, taronja, cireres i les més exòtiques fruites. La gran diversitat de colors vius d'aquestes fruites fa un gran goig als ulls de tothom. Alguns fraires prefereixen vendre els productes làctics que ells mateixos elaboren: mató, iogurt, formatges frescos i d'altres variants.

A la fira, no hi falten tampoc les parades de galindaines, on es poden trobar des de tramussos fins a piruletes comunes, passant per les ametlles garrapinyades i els cacauets salats.

La fira de Sant Ponç del carrer Hospital té el suport d'altres barris de la ciutat de Barcelona que han volgut celebrar la festa tot muntant les seves pròpies fires, les quals s'ubiquen en els indrets següents: Plaça de la Concòrdia (des de 1983), Plaça del Nen de la Rutlla a Guinardó (també des de 1983), Plaça del Comerç a Sant Andreu (des de 1986), Plaça de Sant Vicenç a Sarrià, carrer de Sagunt a Hostafrancs, Jardins del Turó a Sant Gervasi i Plaça de Manyé i Flaquer, també a Sant Gervasi.

Cal dir que, tot i que a Barcelona la fira és molt sonada, d'altres poblacions del Principat també celebren la festa i organitzen fires. Alguns d'aquests municipis són: Girona, Sils, Santa Coloma de Gramenet, Sabadell, Sant Cugat del Vallès, Castelldefels, l'Ametlla del Vallès, Riudarenes i Mataró.

b. Sant Ponç a l'esplai

La diada de Sant Ponç es presenta com un moment idoni per viure la natura, perquè l'esplai faci d'aquest missatge una construcció educativa aprofitant la **pedagogia ambiental** com un valor en l'aprenentatge dels seus infants.

És un moment també per traslladar-nos a temps remots amb la tradició de la festa, per entendre el seu sentit educatiu i per què és important treballar-la. I és que, a l'esplai, podem treballar explicant que aquesta fira ve del treball que els pobles han fet sempre, plantant i recollint les herbes que proporcionen i **mantenen la salut corporal** durant la primavera. També podem presentar el treball **naturista**.

El naturisme és considerat una doctrina mèdica que propugna com a elements terapèutics les forces, els processos i els productes naturals (aigua, sol, aire, herbes, aliments). L'esplai, que és un espai per treballar la cura i el respecte pel medi, la natura, l'ecologia, etc., pot fer un ús apropiat de la festa i dotar-la d'un gran sentit educatiu.

Amb l'esplai podem fer excursions per conèixer les herbes medicinals i les propietats curatives que tenen. No obstant això, hem de poder treballar la cura i el respecte pel medi, de tal manera que no podrem anar pel bosc arrancant totes les herbes que ens trobem. Haurem de respectar el medi natural. És important conèixer el bosc per després respectar-lo. Si ensenyem als nostres infants les propietats de cada planta, aprendran també a estimar el bosc. És bàsic, doncs, que anem amb gent especialista que ens pugui explicar ben bé què tenim davant dels nostres ulls en cada moment.

Un altre sentit que identifiquem en el fet de celebrar la festa de Sant Ponç és el d'educar els infants en l'austeritat, mitjançant la pràctica de **l'elaboració casolana de productes**. La societat actual ens presenta una varietat tan àmplia de productes fabricats que els infants no aprenen a fer res amb les seves pròpies mans. Poden adquirir recursos de tot tipus a les botigues; d'alguna manera podríem dir que s'ho troben tot fet. A més, el gran poder que tenen els mitjans de comunicació, la publicitat i el màrqueting ens fan creure molt sovint que els productes que ens presenten són els millors i, a més, únics i necessaris per al nostre funcionament quotidià.

L'esplai pot ser una mena d'alternativa a aquest consumisme tan irreflexiu. Amb els nostres grups d'edat, podem aprendre a construir i elaborar productes amb les nostres mans, en molts casos reaprofitant o reutilitzant materials senzills que tenim al nostre abast, explicant els avantatges de fabricar les coses casolanament i gaudint del fet de poder-nos valer de nosaltres mateixos o del grup sense l'ajuda de consumir el que se'ns mostra a la televisió. Quan els infants creen alguna cosa, també són capaços de valorar-la, més que no pas si se la troben feta o, simplement, la compren.

També ens pot resultar interessant explicar als infants que hi ha tota una sèrie d'herbes i plantes que ens poden ser útils per guarir certes malalties que són habituals en els infants: mals de panxa, indigestions, nervis, etc. D'aquesta manera també estem oferint una alternativa més sana i natural a la de la ingestió en molts casos abusiva de productes farmacèutics per part dels nens/es i de les famílies.

Val a dir que no sempre podrem resoldre els problemes de **salut** amb productes naturals o amb herbes remeieres, però sí que les podem mostrar com un bon complement per a segons quines afeccions. En molts casos, els principis actius d'aquestes herbes són similars als dels medicaments.

Si reconsiderem el tema d'elaborar amb els grups d'esplai productes naturals (postres, bosses aromàtiques, iogurts, etc.), hem de reflexionar al voltant del sentit de fer una fira dins de l'esplai. Les festes populars i tradicionals ho són perquè és la gent del carrer qui les celebra, i a més a més constitueixen un espai i un temps oberts, de relació, de convivència, de coneixement intergeneracional. Seria absurd, doncs, que la fira que preparéssim quedés dins de les nostres parets i que només en gaudíssim els membres de l'esplai. A més d'absurd, no podríem dir que estem formant part d'una festa tradicional i popular, encara que ho féssim per Sant Ponç duent a terme el que és tradició de fer en aquest dia.

Així, doncs, us proposem dues alternatives:

- Ens podem afegir a les paradetes que en el nostre barri o poble munten diverses entitats i ho podem fer com una organització més.
- També podem intentar de proposar des de l'esplai la creació de les paradetes del barri per celebrar aquest dia. Si formem part d'una coordinadora d'entitats, o tenim contacte amb diverses entitats infantils que treballen en el nostre entorn, seria molt interessant poder organitzar la fira de Sant Ponç del barri. Cada entitat podria elaborar i vendre els seus productes com a campanya econòmica per poder realitzar diverses activitats de la pròpia entitat (en el cas de l'esplai: colònies, festes d'aniversari de l'esplai, etc.), les entitats ens donaríem a conèixer al barri i tindríem l'oportunitat de recuperar una tradició antiga i, al mateix temps, pedagògica. Cal advertir, però, que la fira és de productes naturals, d'herbes remeieres i de dolços, per la qual cosa no ens podem posar a vendre coses que no tinguin res a veure, ja que posaríem en perill la tradició de la venda d'aquests productes en relació a la diada que se celebra per Sant Ponç. Podem fer moltíssims tallers al voltant d'aquests temes.

Creiem que, en la mesura del possible, és bo que les activitats que es realitzin dins dels esplais es donin a conèixer a l'exterior, ja que serveixen perquè els infants vegin una utilitat a les coses que fan dins de l'esplai i perquè ens puguem relacionar amb la comunitat, donar-nos a conèixer i ampliar el nombre de participants de l'esplai.

Les festes constitueixen, doncs, un moment idoni per obrir-nos al barri.

Per últim, cal afegir que, com a valors que podem treballar a l'esplai per mitjà d'una festa com la de Sant Ponç, a part dels que ja hem esmentat, trobem el de treballar en equip per crear un projecte comú (la paradeta del nostre esplai), la satisfacció de poder crear productes propis, l'enfortiment del sentiment d'identitat dels membres de l'esplai i el fet de poder-nos identificar amb els propis productes i tallers.

